

LEVÉLSZEKRÉNY.

TUDÓSÍTÁSOK.

(11.) *Magyarország időjárása 1899. évi márczius havában.* E hónap a legváltozatosabb képet nyújtja: voltak verőfényes tavaszias napok és volt csípős hideg akkora havazással, mely a tél derekába is beillett volna. Kivált ez utóbbi körülmény teszi a márcziust emlékezetessé, mert a márcziusi hó oly bő mennyiségben hullott, mintha az egész télnek ebbeli mulasztását pótolni akarta volna. A virágvasárnap (25-ike) az egész országot fehér mezben találta, a mi az időjárás krónikájában elég ritka esemény.

Az egyes elemekről, melyek e hó időjárását alkották, a következőket mondhatjuk.

A hőmérséklet havi középértéke általánosan valamivel kisebb a normálisnál, még pedig Felső-Magyarországon néhány tizedfokkal, a délvídeken körülbelül egy egész fokkal; Erdélyben az eltérés még ennél is nagyobb. Így:

	20 évi átlag	Ez idén	Eltérés
Selmeczbánya.	1·6 ^o	1·5 ^o	— 0·1 ^o C.
Pozsony	4·3 ^o	3·9 ^o	— 0·4 ^o »
Ó-Gyalla	3·2 ^o	4·0 ^o	— 0·8 ^o »
Budapest	3·7 ^o	4·5 ^o	— 0·8 ^o »
Zágráb	5·3 ^o	6·1 ^o	— 0·8 ^o »
Pécs	4·0 ^o	5·2 ^o	— 1·2 ^o »
Arad	4·0 ^o	4·9 ^o	— 0·9 ^o »
Ungvár	2·8 ^o	3·4 ^o	— 0·6 ^o »
Nagy-Szeben..	1·8 ^o	3·7 ^o	— 1·9 ^o »

A hőmérséklet anomáliáját szinte keveseljük, mert az a télies idő, mely márczius végén uralkodott, a maga szokatlanságával nagyobbnak tüntetné fel pusztá emlékezet szerint, de nem szabad felednünk, hogy a hónap közepe táján tartósan enyhe időben volt részünk, a mely a havi középben a hiányt némileg ellensúlyozta. Ha a hőmérséklet menetének illusztrálásául a budapesti pentádértékeket tekintjük, melyek ez idén sorban 4·1, 2·7, 9·8, 3·5, — 1·1, 3·8° C., s ha normális értékekkel 1·5, 3·5, 3·4, 5·6, 5·7, 8·7° C. összehasonlítjuk: legott

feltűnik a harmadik pentád melegsége és a két utolsó pentád hideg volta.

A havi ingadozás a rendesnél nagyobb volt, még pedig azért, mert a hőmérsékleti minimumok kivétel nélkül mélyek, a maximumok jórésze meg magas volt. Legmelegebb nap a hó 16-ika, a melyen a hőmérő 15° fölé, sőt elvéve 20°-ra szökött fel; legmélyebbre sülyedt a temperatura 7-ikén (Erdélyben 8-ikán, a Dunán- és Dráván túl 22-ikén), a midőn országszerte fagy volt, főleg Erdélyben rendkívüli keménységgel. Márczius 8-ikán az abszolút minimum Nagy-Szebenben — 22, Botfalun — 21, M.-Vásárhelyen — 19° C. A terminus-leolvasás szélsőségei néhány állomáson:

	Hőmérsékleti			
	maxim. C. ^o	Nap	minim. C. ^o	Nap
Selmeczbánya...	15·8	16	— 9·6	7
Ó-Gyalla	20·4	16	— 9·1	7
Pozsony	18·4	16	— 7·6	6
Kőszeg... ..	17·9	16	— 9·0	22
Zágráb	18·3	16	— 7·9	26
Fiume	21·2	17	— 3·3	7
Szeged	18·7	16	— 6·7	7
Budapest	19·2	16	— 8·1	7
Bustyaháza ...	15·0	16	— 10·5	7
Kolozsvár	16·1	16	— 16·2	7

Áttérve a csapadékra, azt találjuk, hogy az ország északi felében nagyon kevés csapadék esett (Késmárk 21, Szepes-Igló 6, Nagy-Szombat 5, Ó-Gyalla 23, Debreczen 13 mm), a délvídeken és Horvátországban pedig az átlagos mennyiséget meghaladta. A csapadékos napok száma kisebb a rendesnél, mivel 6—18-ikáig húzamosabb szárazság uralkodott és a lecsapódások jobbára a 18—27-ike közötti időszakra szorítkoztak. De az egy-napi csapadék jelentékeny volt, főleg 23-ikán nyugaton és az Alföldön s 24-ikén Erdélyben, a mely napon Csáktornyán 40, Eszéken 34, Szegeden 31, Huszton 28 mm csa-

padék esett. Feltűnő a havas napok gyakorisága, mivel a csapadék javarésze hó, vagy havas eső volt. Még Fiumében is 3 napon havazott.

	Csapadék mm	Eltérés	Csapadékos napok
Árvaváralja...	38	— 24	12 (9)
Selmeczbánya	18	— 43	5 (4)
Pozsony	14	— 35	6 (4)
Budapest	28	— 21	6 (5)
Ungvár	23	— 25	9 (8)
Szeged	40	+ 8	5 (4)
Csáktornya ...	78	+ 21	7 (6)
Zágráb	64	+ 12	7 (6)
N.-Szeben ...	61	+ 27	10 (4)

A légnyomás havi közepe magasabb a normálisnál, délnyugaton 3 mm-rel, az ország közepén 2·5, Erdélyben 1·5 mm-rel, miből az uralkodó légáramlás nyugoti irányára következethetünk. Szeles, viharos idő volt a hó első két napján, továbbá 23—25-ike körül, utóbbi napokon az Alföldön hófúvással. A borultság csak az Alföld déli részén nagyobb a normálisnál, északon és nyugaton pedig kisebb. A relatív nedvesség eloszlása nagyjában követte a felhőzetét. Zivatarok is voltak, úgy 5-ikén a Tengerparton, 21-ikén Pakráczon, Fiumében (hózivatar), 30-ikán Kőrömczbányán, Zágrábban. Ó-Gyalán a talajhőmérő 0·0, 0·5, 1·0, 2·0 m mélységben 2·6, 3·3, 4·6, 7·1° C.; az átlagos napfénytartam 5·4 óra, a legnagyobb 10·4 óra 7-ikén, az átlagos napi elpárolgás 1·1 mm.

Március hó időjárását a szinoptikus térképek feltüntette helyzetekkel kapcsolatban a következőkben foglalhatjuk össze. A hó elején a légnyomás minimuma északkeleti Európában, maximuma pedig az Atlanti-tengeren volt és nagy gradiens kíséretében élénk, sőt viharos nyugoti szelek fújtak. A minimum hatása kiterjedt a Kárpátokra is, a hol némi csapadék esett. A gyenge fagyot már 2-ikán nyugatról érkező enyhülés váltotta fel. Lényeges változás köszöntött be 5-ikén, midőn egy sekély depresszió Felső-Olaszországhól országos eső kíséretében gyorsan kelet felé vonult és az atlanti maximum 6-ikán már hirtelenül Ausztriában temett. A barométer tehát nálunk 5-ikéről 6-ikára erősen emelkedett, az eső után viharos északi szelek támadtak és a levegő erősen lehült. Midőn a maximum 7-ikén fölnék került, derült ég alatt a fagy nagyon érezhetővé vált, sőt 8-ikán Erdélyben — 20°-ig fokozódott. A kemény hideg 9-ikén Erdélyben még tart, de nyugatról enyhülés jelen-

kezett. 10-ike után a barométer nálunk magas, mert a légnyomás maximuma Angolország felől Közép-Európába hatolt és ezen helyzetben 18-ikaig szép és meleg idő járta, szórványosan — leginkább Erdélyben — gyenge éjjeli faggal. 19-ikén az idő rosszabbra fordult, mikor északkeletről egy depresszió nyujtványa hazánkig elhatolt és délen megindult a havas eső, melyből 20 és 21-ikén országos havazás lett. 23-ikán a havazás mindenütt megújult, 24-ikén csupán a déli megyékben öltött nagy mértéket, mire 25-ikén ismét az egész országra terjedt ki. E havazásnak közvetetlen előidézői azok a depressziók voltak, melyek a Liguri-öbölből érkeztek; e depressziók bizonyos helyzetben hazánk nyugoti és keleti része között az időjárásban éles ellentétet okoztak, így 23-ikán Erdélyben déli szelekkel, nyihe, esős volt az idő, nyugaton pedig északnyugati szelekkel hűvös és havas időjárás. Egyébként néhány napon az időjárás helyzete nagyon bonyolult volt (22 és 24-ikén) és több rendbeli depresszió körvonalait találjuk a térképeken. A nagy havazás a vasúti forgalomban okozott zavart, a fagy pedig a korán virágzó gyümölcsfákban tett kárt. 25-ikén egy adriai depresszió körül a nyomásbeli különbségek igen nagyok voltak, a Quarneróban erős bóra keletkezett, Fiumében, Crkvenicznán havazott. A lecsapódások 26-ikán szünni kezdtek, lényeges enyhülés azonban csak 30-ikán következett be. A hó végén a maximum a Biscaya-öböl, a minimum a Finn-öböl táján feküdt, hazánkban erős északnyugoti szelek voltak, csapadék is esett, de főleg a keleti részeken.

RÓNA ZSIGMOND.

(12.) *Kérelem futrinka bogár gyűjtésére.* A »Magyar Nemzeti Múzeum állattári osztálya« meg akarván újítani bogárgyűjteményét, kéri Társulatunk buzgó tagjait, gyűjtenének *futrinka (Carabidae)* bogarakat, s egyszerűen borszeszbe téve, a gyűjtés helyének (város, falu, hegység, völgy stb.) pontos megjelölésével küldenék be az állattári osztályhoz Budapestre. Ezzel a Nemzeti Múzeum elárné, hogy hazánkknak lehetőleg sok helyéről mutasson be bogarakat, tagtársaink pedig, hogy az ő vidékők is képviselve volna hazánkknak e nagy kulturális intézetében.

(13.) *Földrengés Nagy-Bányán.* Folyó évi április hó 27-ikén d. u. 3 óra 33 perc (z. i.) a gimnáziumban gyenge földrengést éreztünk DK—DNY irányban. Egy gyengébb

és reá rögtön egy erősebb lökés következett, mely az ablakokat megrezegtette s a képeket kissé kimozdította a rengés irányában. A csendben rajzoló fiuk felugráltak, egyesek gyengén megtántorodtak, másoknak rajzoló czeruzája félre csuszamodott. Ugyanez időben mintegy 10 perczig heves nyugoti szél (7) tombolt, közben szemelő eső esett, de utána csakhamar földerült az előbbi szép tavaszi idő. **BENCsik JÁNOS.**

(14.) *Kékvirágú hortenzia szabad földben.* Nagy érdeklél olvastam Schuchné Zányi Janka leírását a kékvirágú hortenziáról, mert nagy hortenzia-telepem van kertemben, Szulok községben (Somogy vármegyében) szabad földben, melyet 28 évvel ezelőtt egy éves dugványokból létesítettem; a dugványok B. Inkey József iharos-berényi kertészetéből származnak olyan tőkről, melyek csakis rózsaszínű virágokat hoznak nálam a leggyönyörűbb kék-, viola- és rózsaszínben pompáznak; a kékszín túlnyomó. Kertemet a déli oldalon tehénistálló határolja; ennek mentén van 50 méternyi hosszú sorban hortenzia ültetvényem, árnyékos északi fekvéssel; az istálló fala salétromos, talán a földben is van a salétromos részekből, s így nem lehetetlen, hogy a salétrom is hozzájárul a kék színezéshez. A hely, hol hortenziáim állnak, azelőtt gyepp volt, a talaj jó vegyülékű homok, tehát 5—6 évig trágyázásra nem volt szükség, a kék szín is csak szórványosan fordult elő; mióta azonban a telepet kora tavasszal trágyalével öntözöm, azóta a kék- és violaszín az uralkodó. A hortenzia-tövek gazdagok és egy méternél magasabbak; télire szalmával vannak letakarva. Nagyon sok dugványt osztok ki évenként a virágkedvelők közt; el is szaporodott vidékemen, de a kék virágzás sehol sem fordul elő. Julius hónapban virágkedvelők és kertészek jönnek hozzám, hogy a száz és ezer kék-, viola- és rózsaszínű bámulatatos nagy virágú hortenziában gyönyörködjenek.

REINER GYULA.

(15.) Az »óvantag« és »cinczimbogár« nevekről. Nem rég kaptam egy levelet, melyben a *Közöny* egyik budapesti olvasója, egy professzor-ember, a szokásos udvarias bevezető sorok után némileg szemrehányó szavakkal illet, a *Közönyben* megjelent dolgozataimban és egyes adott feleletekben részint »Bugáti szavakkal« élek (mint a milylen pl. az *óvantag*), részint hogy »új nevetek« akarok érvényességre emelni (s ilyen

új név volna a *cinczimbogár*): »pedig erre — mint a t. levélíró írja, — nemcsak hogy szükség nincs, hanem ellenkezik az az *Közöny* működésének irányával is, mert tudjuk, hogy első sorban neki köszönhető, hogy a magyar nyelv a természettudományok terén nemcsak megtisztult a salaktól, hanem igazán magyaros is — megértjük mindnyájan«. — — Azután megint következik egy udvarias fordulat, a levél befejezése.

Megvallom, hogy ez a levél meglepett. Én »Bugáti szavakkal« élek és »újakat« is gyártok? No, ez egyszer nem vagyok — ludas! S erre vonatkozólag írtam az illető tagtársamnak és fölvilágosítottam őt, hogy a kifogásolt két név honnan származik és hogy helyes. Minthogy azonban a kifogásolt szavak közül kivált az *óvantagot* nemcsak a felszólaló, hanem mások is Bugát-féle szónak tartják, talán nem lesz hiába való munka, ha megmondom, miért használtam én az *óvantag* szót és hogyan került abba a bizonyos feleletembe (1899. februáriusi füz. 13. fel.) a *cinczimbogár*.

Az *óvantag* egyáltalán nem csinált szó s én azt nemcsak azért használtam, mert elődömtől így vettem át, hanem ez a szó nagyon is el van terjedve az országban, még pedig a nép között. Midőn 1898-ban januárius 8-ikán az állattani szakosztályban erről az atkáról beszéltem, előadásom után több tagtársam nagyon is csóválta a fejét, hogy ez az *óvantag* szó nem igazi magyar szó. Ez a több oldalról eredő és erős kételkedés én bennem is felköltötte a gyanút. Minthogy tudtam, hogy ez a szó dunántúli is, legelsőbb Székesfehérvár igen tisztelt polgármesteréhez, Havranek József kir. tanácsoshoz fordultam azzal, hogy vajjon az ottani helyi lapok útján nem volna-e kideríthető, hogy az *óvantag* szót hol, a vármegye melyik részén, használja a nép? Erre 1898. márczius 6-ikán következő sorokban válaszolt: »Tegnapról kelt becses leveleire válaszolom, hogy itt, Székesfehérvárott és a megyében is, sőt Komárom vármegyében is, csak *óvantagnak* ismerik a tyúkkullancsot. Én szívesen teszem, ha kivánni méltóztatik, e kérdést hirlapi fejtegetés tárgyává, de az nem is kérdés, mert biztosan állítom és tudom az elnevezést. Becses levele vételekor bementem a szobámmal éppen szomszédos szobába, hol a gazdasági szakosztály tárgyalt; ott minden egyes jelen volt gazda *óvantag* néven ismerte e férget, sőt mindannyian határozottan kijelentették, hogy más

néven ezt nem is ismerik. Állítják, hogy igen szívós élete van és esztendőig élél egy oly meglepett ketrecz hasadékában, mely ketreczben korábban óvantalgal meglepett tyúkfélék voltak.« Itt tehát — kivált a befejező szavakból — nyilvánvaló, hogy az *óvantalgal* szó tényleg az *Argas*-ra vonatkozik,* és nyilvánvaló továbbá az is, hogy ez a szó járatos Fehér- és Komárom-vármegyében. De használatos ez a szó másutt is. A *Magy. Nyelvőr* 1884. évi (XIII) kötete 569. l. a 8. kérdés szintén az *óvantalgal*ról szól. Ott a névtelen kérdő a *Pesti Napló* 1882. évi május 1-jei számára hivatkozik, a melyben az *óvantalgal* kiirtásáról volt szó; ez a kérdést tevő felvilágosítást kér, hogy mi is az az *óvantalgal*? Mert habár *Sió mentén* hallotta is azt a közmondást, hogy *megette volna az óvantalgal férget is, olyan éhes volt*, mindazonáltal a szó jelentését nem tudja és szótárakban sem talál erre magyarázatot. A *Nyelvőr* szerkesztőse erre megjegyzi, hogy ő se tudja, hogy az *óvantalgal* mi legyen. Ez az adat is tehát tanúbizonyságot tesz a mellett, hogy a kérdéses szó a *Sió mentén* nemcsak megvan, hanem benne van egy közmondásban is. Végül utolsó adatom, a mely szintén a *Nyelvőrből* való (M. *Nyelvőr* 1886. (XV) 33. l.) az, hogy Kiskúnságban, Halas vidékén is ismeretes ez a szó és hogy jelentése *Korda Imre* följegyzése szerint az, hogy »a *baromfi testén valami féregtől támadt fehély*«. Ha ez a följegyzés helyes, akkor az nem az állatra, hanem a tőle okozott sérülésre vonatkozik. Azt hiszem azonban, hogy ez utóbbi tévedés lesz, s hogy a név itt is magára az állatra vonatkozik: de bármint legyen is a dolog, a fő az, hogy ez a szó a törzsgyökere magyar Kiskúnságban is ismeretes.

S így összefoglalva az itt előadottakat, úgy vélem, nincs okunk arra, hogy az *óvantalgal* szótól a magyar polgárjogot megtagadjuk. Magam részéről még jobbnak is tartom, mint az *Argas*-t jelölő többi magyar szót (*baromfi-poloska*, *tyúkpoloska*, *vaktetű*,

* *Chernel István* följegyezte e szót a *Velencei tó* vidékéről, tehát szintén *Fehér vm.-ből*. Értelmezésére fölemlíti a következő mondást: »Tele vannak a kutyák *óvantalgal*«. (*Nyelvőr*, 1888. XVII. 431. l.) Itt azonban az *óvantalgal* nem *Argas*-t, hanem az *Ixodes ricinus*-t, a kutyába (de alkalmilag az emberbe is) beleragadó kullancsot jelenti.

zszindelytetű, *csmaz* és *tyúkkullancs*), mert ezeknek az alapszavuk (*poloska*, *kullancs*, *tetű*) jelentésénél fogva más értelmök is lehet, holott az *óvantalgal* csakis az *Argas*-ra vonatkozik.

A mi a *czinczinbogarát* illeti, azzal hamar végezhetek. Az ide vonatkozó feleletet még a múlt évi október vagy november havában irtam. Minthogy akkor a kérdést tevő úrnő lakását nem tudtam, a választ rendes szokásunktól eltérőleg nem a kérdésttevőnek közvetlenül, hanem a Társulatnak küldtem meg azzal, hogy majd helyére juttatja. Ez meg is történt. S én bizony e feleletről meg is feledkeztem már. A *Közlöny* szerkesztőse azonban, mely ezt a feleletet érdekesnek találta, fölvetta a *levélszekrénybe* s benne a *czinczér* szót *czinczinbogar*-ral helyettesítette. Mindezt nem azért említem föl, mintha kezemet *Pilátusként* mosni s a felelősséget a szerkesztősegre áthárítani akarnám. Nem! Ellenkezőleg, ha tudtam volna, hogy ez a felelet meglátja a *könyvsajtó* festékét, magam is így irtam volna, mert magam is jól tudom, hogy a *czinczinbogar* nem új szó, hanem nagyon régi és jobb mind a *czinczér*-nél, mind a *Fialowski-féle czinczogó*-nál. (V. Ö.: »A természetrajz műnyelve«. *Magy. Nyelvőr*. 1878. VII. k. 164. és a k. l.) A szóban levő *bogar-csoportra* — a *Cerambycidákra* — nézve *Grossinger* már 1794-ben írja, hogy »Magyarországon (e *bogarát*) el addig, valameddig *féregforma* lárvái a fát rágják vagy fúrják, *faféreg*-nek, vagy *famoly*-nak mondják és ha végtagjai kifejlődttével teljesen megnőtt, *hegedűs*-nek nevezik, mert szarvánál megfogva, vagy felbosztantva olyan éles hangot (*stridorem*) ad, mint a *hegedűnek* legvékonyabb húrja s e hangadásnál fogva (ob hunc vocis sonitum) a fiúk *tzintzinbogar*-nak hívják; a németek *Holzbockot*, vagy *Bockkäfert*, vagyis honi szavunkkal élve (*patrio idomate*) *bakszarvúbogarát* mondanak«. (*Univ. Hist. Physica*. IV. 1794. l.) *Grossinger* eme magyarázatához nem kell egyebet hozzátennünk, mint, hogy ő nemcsak a helyes népies nevet (*czinczinbogarát*) használja, de ha fordításra kerülne a dolog, fordítása is nemcsak hű, hanem magyaros is. Így tehát nemcsak illő, hanem helyes dolog is, hogy egy új és rossz szó (a *czinczér*) helyett egy régít és jót ismét kellő használatba vessünk: . . . verba *valeant* usu! JABLONOWSKI JÓZSEF.

KÉRDÉSEK.

(38.) Szőlőkaró impregnálására a kátrány, vagy a karbolíneum alkalmasabb-e, illetőleg melyik áll tovább ellent a nedveségnek? L. Á.

(39.) Mi a magyarázata annak, hogy a pohár olykor minden külső ok nélkül, tehát magától elpattan? L. A.

(40.) Tisztelettel kérem, legyenek szívesek tudatni, hogy mikor volt nálunk utoljára üstökös látható? E.

(41.) A csillagos ég jelenségeit közlő K. R. úr azt állítja, hogy *Jupiter* 1899. januárius 1-jén $\frac{1}{23}$ óra tájt kel; holott januárius 5-ikén estéli 5 órakeres a szemhatáron már a maga pompájában fénylett; ha pedig ez nem *Jupiter*, akkor miféle bolygó lehet? S.

(42.) F. é. januárius 14-ikén nagy cső-dületet okozott Győrött az utcákon délelőtt $\frac{1}{2}10$ órakeres egy halványan ragyogó csillag az égbolton. A csillag 5—10°-kal volt magasabban és 40—45°-kal jobbra oldalt a Naptól. Kérek szíves felvilágosítást, hogy miféle állócsillag lehetett? P. E.

(43.) Kérem, legyenek szívesek tudatni velem, hogy a bolygók vizsgálására milyen szemlencse a legalkalmasabb: az »aplana-tikus« achromatikus mikrométer okulár, vagy a »monocentrikus« achromatikus mikrométer okulár; s hogy egy 68 mm objektív átmérőjű kis csillagászati távcső hány-szoros maximum nagyítást bír el, úgy hogy a képek tiszták és élesek maradjanak.

V. L.

(44.) Az ember vízszintes sima úton haladva, mkg per sec. vagy wattokban kifejezve, mennyi izom-munkát végez? Ugyancsak mily munkát végez lejtős úton és kerékpáron haladva? Hol található erről bővebb felvilágosítást vagy számbeli adatokat? D.

(45.) Közönséges, vastagfalú (1.5—3 mm) üvegcső jól beforrasztva, hány atmoszférayomást bír el? A cső belső átmérője (3—10 mm) és az üveg minősége, mily hatással van erre? D.

(46.) A spektrum ultravörös részének milyen anyagra van kémiai hatása, illetőleg sikerült-e már bizonyos hullámhosszúságig fotografózás útján való érzéktetés? Úgy tudom, hogy igen. Milyen eljárással vihető ez véghez, úgy-szintén a spektrum ultraibolya részének lefotografálása? Esetleg milyen műben található e kérdésekben részletes útmutatást? D.

(47.) Van-e olyan magyar közzén, mely egyenlő értékű a porosz közzénnel? Milyen szöveget használnak szobafűtésre Budapesten? mert nem hiszem, hogy ott mindenki valódi porosz szözzénnel fűthetne. SCH. J.

(48.) Szíveskedjenek nekem olyan könyveket ajánlani, melyek a magyar és a többi népnél előforduló babonákról szólnak. T. B.

(49.) Mi táplálja a Lágymányos vizét? A Duna vize a töltésen át, altalajvíz, vagy vannak forrásai? K. Ö.

(50.) Egyik szomszédom azt állítja, hogy a friss libatrágya ép oly hasznos, mint más szárnyasé; másrészt öreg földművelő gazdától hallom, hogy a ludat még a szép legelőre se jó engedni, mert a hova trággyája hull, nem nő ott fű. Mi az igazság? F. J.

(51.) Nagyon óhajtánám a Luser-féle túristatapaszt, vagy valamely más, gummi elasticummal készített jó ragasztó tapasz, minő pl. az amerikai Johnsson's, Surgeons, Rubber, Adhesive Plaster összetételét megismerni. SP. J.

(52.) A mésztuff szolgálhat-e építkezésre? Likacsossága miatt, úgy gondolom, nagyon egészséges épületeket lehetne belőle emelni; de kérdés, vajjon nagyobb súlyt kibír-e, illetőleg magasabb építményekben használható volna-e? A fundamentumban, különösen a nedves helyen, nem ázik-e át s porlad össze? 1 m³ mésztuffnak mi az átlagos súlya, s könnyűsége miatt érdemes-e nagyobb távolságokra szállíttatni? Sz. H.

(53.) A mésznek tábori kemenczében való égetésekor nagymennyiségű fahamu marad hátra, a mely azonban nem egészen tiszta, mert mészhulladék is esik bele. Vajjon mire, s hogyan lehetne e nagymennyiségű fahamut felhasználni, illetőleg értékesíteni? A kik fahamuból hamuzsirt készítették, azt állítják, hogy ma már nem érdemes vele bajlódni, mert a hamuzsirt készítése nem fizetődik ki. Talán az eljárás költséges volta okozza, hogy készítése ma már nem fizetődik ki? Melyik a hamuzsirt készítésének legegyszerűbb és legolcsóbb módja? Továbbá, lehetne-e a mészpórt valamire felhasználni? F. B.

(54.) A Közlöny f. évi januáriusi füzetében a rekeszes sárkányokról képekkel is illusztrált közlemény jelent meg. Hogyan lehetne szert tenni egy olyan műre, melyből a sárkány készítése módját is meg lehetne tanulni. Mi a műnek címe? J. A.

(55.) A mai postával homokot küldök, a mely előttem teljesen ismeretlen, szíves választ kérvén arra nézve: 1. Mily néven ismeretes e homok? 2. Mire használható? 3. Miből keletkezhetett? Ez utóbbira vonatkozólag megjegyzem, hogy nagy meny-

nyiség van belőle, kemény rétegben fekszik, de eső és fagy után könnyen morzsolódik. Nagyobb hőfokon megolvad, ha bóraxszal keverem, egészen megömlik, épen mint a földpát.

M. G.

FELELETEK.

(26.) A belga Pasquier a valódi és nem valódi elefántcsont megkülönböztetésére a következő egyszerű módot ajánlja: Öntsünk pár csepp tömény kénsavat az elefántcsontra; ha a csont valódi, semmi változás sem áll elő rajta, ha azonban »műcsont«, cellulóze, szóval növényi eredetű, körülbelül 12—15 percz mulva rózsaszínű folt keletkezik rajta, a melyet vízzel le lehet mosni róla.

Cs. L.

(26.) A celluloid az elefántcsonttól a következő eltérő fizikai sajátságokban különbözik: Posztódarabbal dörzsölve, csak a celluloid válik elektromossá, az elefántcsont nem. Az elefántcsonton szabad szemmel, vagy jobban kézi nagyítóval, párvonalos erezés látható, a celluloidon pedig ilyen szöveti rajz nem látszik. A friss celluloidnak kámfor-szaga van, a melyet soká megtart. Tüvel az elefántcsontot sokkal nehezebb megkarcolni, mint a celluloidot. Czélszerű volna továbbá tüvel oldalt egy keveset lekaparni és próbálni meggyujtani.

Fr. I.

(27.) A kérdéses diófa ága julius második felétől augusztus közepéig lefűrészeltető, mert ez időtájt a nedvforgás már annyira meglassúdott, hogy a seben való kifolyástól nem igen kell tartani. Fűrészelés közben nagyon kell ügyelni, hogy az ág ne hasadjon és a törzsből magával ne ragadjon egy szilánkot se, mert különben a seb nehezen heged be. Mikor az ág el van távolítva, a sebet késsel simára kell faragni, utána pedig fölmelegített fakátránnyal gondosan bekenni, hogy a színfában kár ne essék addig, míg a kéreg ismét beborítja. Bekenéskor ügyelni kell arra is, hogy a kátrány a kérget ne érje, mert azt elpusztítja, miért is a seb széle vékonyan és óvatosan kenendő be.

A. D.

(28.) Nagyobb kép készítésére legjobban ajánlhatom a Rapid-Paraplanat objektívot Goerz-től (VI. a nyílás viszonya a gyújtótávolsághoz 1:7.5). Ez objektív a legkisebb fényrekelssel 24:30 cm lemezeken igen éles képeket ad és ára csak 45 márka, vagyis 23 ft. Kapható Calderoni és Társánál Budapesten.

W. V.

(29.) A beküldött növény a *Scopolia carniolica* Jacq. (*Scopolia atropoides* Schult.). Felálló szára egész 0.4 m magas; levelei tojásalakúak, vagy kissé hosszúkásak, nyelések. Virágai lefüggők, kívül szennyes bibor- illetőleg barnás violaszínűek, belül zöldek, egyenként állnak a levelek hónaljában. A kehely harangalakú, karimáján rövid öt foggal, terméséréskor kevéssé megnagyobbodik és a terméstoknál alig valamivel nagyobb. Pártája csövesen harangalakú, igen rövid, alig kivehető ötfogú eresszel. Az öt porzó a pártá csövére van erősítve. Magháza majd a hegyéig kétüregű. Termése fedővel nyílik. Árnyas erdőkben terem Stíriában, Karinthiában és Krajnában, Horvátországban, Galicziában. Legnyugatibb termőhelye Karinthia, legkeletibb a Kárpátok keleti határlánczolata. Hazánkban biztos termőhelye a régi Temesi Bánságban van. A Neilreich művében felsorolt adatok igazolásra várnak. Simonkai (Erdély edényes flórája 412. l.) több termőhelyét sorolja fel a délkeleti felföldön, Zágorit azonban nem említi és így ez új termőhely.

Különben a növényt a nép házi orvos-szerűl is használja, sőt a nadraglyát is hamisítja vele.

GERÉNYI SÁNDOR.

(30.) A szilárd széndioxid hőmérséklete Regnault szerint -78° C.; Thilorier szerint pedig -92° és mintegy -100° -ra száll alá, ha a szilárd széndioxidot éterral keverjük.

N. J.

(32.) Macagno szerint (Berichte der deutschen Chem. Gesellschaft, VIII. kötet, 257. l.) a borban következőképen határozhatjuk meg a gliczerint: Egy liter bort frissen készült ólomhidroxiddal digerálunk s vízfürdön bepárologatunk. Ezután még kevés ólomoxidot adván a tömeghez, abszolút alkohollal extraháljuk s az alkoholos oldatot széndioxidgázzal telítjük. A képződő ólomkarbonatról a folyadékot leszűrjük s a szüredéket vízfürdön bepárologatjuk. Az ekkor kapott olajszerű folyadék Macagno szerint majdnem egészen tiszta gliczerin.

N. J.

(33.) A beküldött madár a közönséges tengelicznek — *Carduelis carduelis* (Lin) — melanotikus formája. A melanizmus gyakran szokott a fogságban tartott példányokon előfordulni. A fogságban képződő melanizmus a pintyféléken egyáltalában, úgyszintén a pirókokon és pacsirtákon is gyakori jelenség.

DR. MADARÁSZ GYULA.

(34.) A »Láthatatlan Istengolyók« kérdésére a »Természettudományi Közöny« 1874. évi áprilisi füzetében Szabó József »A bécsi világtárlat drágakövei (1873)« című érdekes közleményében már megfelelt, mert a Bécsben akkor kiállított, víztiszta kvarcból csiszolt japáni golyókat röviden megismertette. E golyók láthatatlansága annyiban igaz, hogy, ha anyaguk valóban víztiszta és homogén, akkor a tömegök nem látszik ugyan, de felületök és így körvonaluk a levegőben igenis látható. Hogy ilyen »láthatatlan« golyók készítésére minden víztiszta és homogén, eléggé kemény szilárd test alkalmas, önként következik.

S. S.

(40.) Az utolsó nagy, szabad szemmel látható üstökös nálunk 1882. szeptemberben jelent meg. Ezenkívül még három üstökös volt szabad szemmel látható, persze csak azok számára, a kik helyét az égen jól ismerték: Az 1892. márczius 6-ikán Swift Rochesterben fölfedezte üstökös, a mely április 4-ikén 3—4-edrendű csillag nagyságában ragyogott és az előbb említetten kívül az utolsó 16 év legfényesebb üstököse volt; továbbá az 1893. III. üstökös, melyet legkorábban W. E. Sperra fedezett föl Randolphban (junius 19-ikén), s melyet utána függetlenül még számos más csillagász és amateur talált. Ez üstökös július 7-ike körül 3—4-edrendű csillagként fénylett az északi égen; végül az 1894. II. üstökös, melyet Sydneyben W. F. Gale fedezett föl április 1-én, s május elején szabad szemmel még épen látható volt.

K. R.

(41.) A Jupiter ez év első napján tényleg reggel 2h 27m-kor kelt. A szemhatáron januárius 5-ikén este 5h-kor látható csillag pedig Mars volt, a mely januárius közepén szemben állva a Nappal, egyszersmind a Földhöz is lehetőleg közel állt. Ez magyarázza meg feltűnő fényét is.

K. R.

(42.) Az a halvány csillag, a melyet a Nap közelében jan. 14-ikén Győrött láttak, a

Vénus volt. E bolygó ugyanis januárius 5-ikén legnagyobb fényében ragyog s ekkor nappal is könnyen látható. Tagtárs úr nagyon jól becsülte helyzetét, midőn azt mondja, hogy 5—10°-kal magasabban és 40—45°-kal jobbra állt a Naptól; a pontosabb számadatak tényleg 4°-ot és 46°-ot tesznek. Ez igen jó megegyezésnek nevezendő, mert szögtávolságoknak az égen való becslése nagyon nehéz dolog. Kérdésének szövegezése — azt hiszem — teljesen kizárja annak a lehetőséget, hogy a látott »csillag« melléknapp lett volna. Valóban erre gondoltam legelőször, mert a melléknapp is a gyakran láthatatlan czirrusfelhőket alkotó jégprizmák törése következtében 47°-nyi távolságban áll a Naptól.

K. R.

(43.) Tagtárs úr jól teszi, ha monocentrikus achromatikus okulárt választ. Ez ugyanis egy középpontból vont gömbfelületek szerint csiszolt három meniskusból van összeragasztva, minek következtében a zavaró reflexek teljesen elesnek. A minimális nagyítás, mellyel 68 mm-es nyílású objektívnek fényteltességét teljesen kihasználja, 14-szeres; 136-szoros nagyításnál a képek szélei már elmosódnak és csupán csak kettőscsillagok megfigyelésében mehet távcsövének végső nagyítása határáig, a mely 270-szeres. Az okulárok megrendelésekor tessék a távcső gyújtópont-távolságát megjelölni, hogy az optikus a kívánt nagyítású okulárokat küldhesse.

K. R.

(53.) A fahamút legcélszerűbb hamúzsír előállításra használni. Ha mézspör is keveredett hozzá, az eljárás bonyolódottabb s szakembert kíván, mert a maró kálit szén-savval kell visszaalakítani hamúzsírrá. A hamúzsír legolcsóbb előállítás-módját nem lehet megmondani, mert attól függ, hogy milyen árban kapjuk a nyers terméket? Mennyi a munkadíj? Mibe kerül a piacra szállítás? stb.

A mézspört használhatják akár malter, akár mesterséges kő előállításra; de értéke attól függ, hogy mibe kerül a csomagolás és szállítás?

I. L.

(55.) A beküldött szürke kőzetpor széjel omlott *perlit*, vagyis az orthoklasz-kvarcz-trachitnak üvegesen megmerevedett módosulata. Keletkezése tehát vulkáni.

SCH. F.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1899. ÁPRILIS HÓNAPBAN.

A.

Nap	Légnyomás milliméterben				Hőmérséklet C. fokban						Párányomás milliméterben				Nedvesség százalékban			
	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	7h reggel	2h d. u.	9h este	közép	maxi-muma	mini-muma	7h reg.	2h d. u.	9h este	közép	7h reg.	2h d.u.	9h este	közép
1	753.9	753.6	756.4	754.6	0.6	7.7	2.1	3.5	8.0	-0.9	3.4	2.1	1.9	2.5	71	27	36	45
2	56.3	54.9	53.2	54.8	1.7	4.7	6.3	4.2	7.6	-0.8	2.9	6.1	6.1	5.0	57	96	86	80
3	53.0	52.8	54.7	53.5	7.3	15.3	8.8	10.5	15.4	6.1	7.0	6.4	6.1	6.5	91	50	72	71
4	55.6	56.1	57.0	56.2	6.1	12.2	9.9	9.4	13.0	5.1	4.1	4.7	5.7	4.8	59	44	63	55
5	57.6	56.4	56.0	56.7	7.4	14.3	9.5	10.4	14.3	6.7	6.5	5.7	7.3	6.5	85	48	83	72
6	56.0	55.2	54.5	55.2	6.8	13.7	9.3	9.9	14.8	5.2	5.7	4.8	6.2	5.6	77	41	71	63
7	52.8	48.6	44.4	48.6	9.2	17.7	12.2	13.0	18.0	6.4	6.9	5.9	6.1	6.3	80	39	57	59
8	41.8	40.8	39.8	40.8	9.8	14.1	10.2	11.4	14.5	9.0	5.6	6.4	8.2	6.7	62	54	89	68
9	40.7	43.2	46.1	43.3	6.0	10.2	7.8	8.0	10.2	5.3	5.8	4.8	4.6	5.1	84	52	59	65
10	48.0	47.6	47.5	47.7	5.0	13.1	7.2	8.4	13.9	4.4	4.5	4.9	4.7	4.7	69	44	63	59
11	46.1	44.4	42.1	44.2	8.3	17.0	11.5	12.3	18.1	4.6	6.6	5.7	5.9	6.1	81	39	58	59
12	40.8	42.3	46.3	43.1	8.1	8.9	6.0	7.7	11.5	6.0	7.2	6.2	5.2	6.2	89	73	75	79
13	45.8	46.3	45.4	45.8	5.2	7.5	6.9	6.5	8.0	3.0	4.8	5.5	6.1	5.5	72	70	83	75
14	44.5	43.4	43.6	43.8	6.7	15.6	12.3	11.5	16.9	6.0	6.8	6.1	7.5	6.8	93	47	71	70
15	45.0	46.4	45.4	45.6	11.4	16.1	12.3	13.3	16.4	9.5	8.1	7.6	9.4	8.4	81	56	89	75
16	44.0	46.6	49.6	46.7	11.1	13.6	9.2	11.3	15.3	9.2	7.9	6.6	6.9	7.1	80	57	80	72
17	52.5	52.4	52.9	52.6	7.2	18.4	15.1	13.6	19.0	4.2	6.3	7.0	5.7	6.3	83	44	45	57
18	53.9	53.5	53.0	53.5	12.4	21.3	14.9	16.2	21.7	9.7	6.8	7.9	8.8	7.8	63	42	70	58
19	50.3	48.6	48.7	49.2	15.0	26.1	19.2	20.1	26.1	10.2	7.9	7.7	7.7	7.8	62	31	47	47
20	46.8	45.4	44.6	45.6	16.2	25.5	18.5	20.1	25.5	12.3	7.9	7.5	8.1	7.8	58	31	51	47
21	46.5	48.4	49.7	48.2	9.2	10.2	8.5	9.3	18.5	8.5	6.7	6.9	6.6	6.7	78	75	79	77
22	50.1	48.5	49.2	49.3	7.2	18.0	13.8	13.0	18.1	3.7	7.1	6.9	6.9	7.0	94	45	59	66
23	52.7	53.5	55.4	53.9	8.4	12.7	8.5	9.9	13.8	8.2	7.2	6.0	4.1	5.8	88	55	50	64
24	58.0	56.4	55.1	56.5	5.4	13.2	7.4	8.7	14.0	2.5	3.7	3.2	4.3	3.7	55	28	57	47
25	52.7	49.7	48.6	50.3	6.0	16.8	11.5	11.4	17.0	3.4	4.1	5.9	6.3	5.4	59	42	62	54
26	47.4	45.5	44.3	45.7	7.7	15.0	12.2	11.6	15.8	5.7	6.1	7.5	7.8	7.1	77	59	74	70
27	45.3	46.1	48.8	46.7	10.4	17.0	11.8	13.1	17.1	9.5	8.4	7.9	9.2	8.5	91	55	90	79
28	51.0	50.7	51.5	51.1	12.2	18.4	11.4	14.0	19.1	10.1	8.8	8.5	8.9	8.7	84	54	89	76
29	51.1	49.2	48.4	49.6	10.1	18.4	13.7	14.1	19.5	7.0	8.0	8.1	8.8	8.3	87	52	75	71
30	46.8	45.5	46.6	46.3	12.0	17.9	12.9	14.3	19.1	8.9	8.4	7.9	8.3	8.2	82	52	75	70
Közép	749.6	749.1	749.3	749.3	8.3	15.0	10.7	11.3	16.0	6.3	6.4	6.3	6.6	6.4	76	50	69	65

Jegyzet. A barométer 0 pontjának tengerfeletti magassága április 1-je óta 112.5 m.

2-án d. u. többször esőnyom. — 4-én éjjel ●. — 5-én este 8h után ●. — 8-án d. u. 3h-tól este és éjjel ●. — 11-én éjjel ●. — 12-én reggel és d. e. ●. — 13-án reggel és d. e. 11h-ig ●. — 14-én éjjel ●. — 15-én d. u. 5h-tól este és éjjel ●. — 16-án d. e. 11h esőnyom. — 18-án d. u. többször esőnyom. — 20-án este 1/28 villámlás, első dörgés 10h▲ és ●. — 22-én éjjel ●. — 23-án reggel 7h után ●. — 26-án d. e. 9h—10h és éjjel ●. — 27-én reggel 7h után és este 8h után ●. — 28-án d. u. 1/25h █●▲. — 29-én este 7h után █●. — 30-án este 9h körül esőnyom.

METEOROLÓGIAI FÖLJEGYZÉSEK

A MAGYAR KIRÁLYI KÖZPONTI INTÉZETEN, BUDAPESTEN

1899. ÁPRILIS HÓNAPBAN.

B

Nap	Szélirányok és szélere			Felhőzet				Ozon		Csapadék 24 óra alatt mm.	Földmágnességi megfigyelések Ó-Gyallán					
	7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este	kő- zép	éjjei	nappi		Elhajlás			Horizontális intenzitás		
											7h reggel	2h d. u.	9h este	7h reggel	2h d. u.	9h este
1	NW ²	NW ⁴	NW ¹	1	6	0	2-3	4	5		70°32-3'	70°39-4'	70°34-6'	2-1150	2-1117	2-1130
2	— ⁰	NW ¹	— ⁰	8	10	10	9-3	0	3	ny. ●	33-2	41-1	34-3	144	118	123
3	SW ²	NW ³	E ²	8	7	5	6-7	0	6		32-8	38-4	34-2	125	114	113
4	E ²	— ⁰	— ⁰	6	10	10	8-7	0	1	1-0 ●	32-0	40-9	33-6	123	098	119
5	— ⁰	SE ¹	NW ¹	10	9	10 ●	9-7	0	7	0-2 ●	31-6	39-0	30-3	117	109	116
6	NW ³	NW ¹	— ⁰	0	4	0	1-3	10	3		33-6	39-5	35-1	123	124	130
7	— ⁰	SW ²	S ¹	4	8	8	6-7	0	8		33-3	40-1	34-1	131	110	111
8	N ¹	S ¹	— ⁰	9	10	10 ●	9-7	8	0	4-3 ●	32-6	39-2	34-0	115	117	117
9	W ¹	NW ⁴	NW ⁴	10	10	5	8-3	3	10		32-0	41-5	33-6	122	131	120
10	NW ⁴	NW ³	W ²	8	2	1	3-7	7	10		34-1	40-9	34-2	121	116	114
11	— ⁰	SE ¹	NW ¹	9	4	0	4-3	0	7	1-5 ●	31-8	40-0	32-4	119	087	132
12	— ⁰	NW ⁵	— ⁰	10 ●	9	7	8-7	5	10	3-4 ●	32-8	41-7	33-8	123	120	118
13	NE ¹	NE ¹	NE ¹	10	10	10	10-0	0	5	0-7 ●	31-9	39-5	38-3	130	117	123
14	SW ²	SW ²	S ²	10	6	9	8-3	8	7	1-9 ●	32-3	40-6	34-6	136	115	126
15	SW ²	SW ²	SW ¹	8	10	10	9-3	7	0	5-5 ●	32-0	41-5	34-5	128	125	125
16	SW ³	SW ⁴	— ⁰	9	4	1	4-7	2	0	ny. ●	31-3	42-4	33-9	129	118	128
17	— ⁰	SW ²	SW ¹	1	6	3	3-3	0	4		32-2	40-2	33-9	135	114	127
18	— ⁰	SW ¹	SW ¹	6	2	6	4-7	0	2	ny. ●	30-7	44-7	32-4	130	083	127
19	— ⁰	S ²	— ⁰	5	6	10	7-0	0	0		30-2	41-8	27-7	098	082	094
20	— ⁰	SW ²	NW ⁴	1	3	6 ◁	3-3	0	2	0-9 ● ◻ ▲	32-9	41-3	34-2	128	084	104
21	NW ³	NW ³	NW ³	9	10	2	7-0	6	2		31-8	39-7	33-7	133	101	110
22	E ¹	W ¹	NE ¹	0	7	10	5-7	0	0	1-7 ●	31-7	40-4	32-9	115	110	110
23	NW ¹	NW ²	NW ³	10 ●	9	5	8-0	0	10	0-2 ●	31-4	40-9	34-2	121	115	122
24	NE ²	NE ²	NE ¹	0	0	0	0-0	0	0		33-4	39-5	34-2	136	128	132
25	NE ¹	SE ³	SW ¹	9	7	1	5-7	0	4		31-2	36-3	34-3	115	131	115
26	— ⁰	SE ²	— ⁰	7	10	9	8-7	0	1	0-9 ●	31-7	39-2	35-1	119	112	125
27	— ⁰	NE ²	SE ¹	10 ●	8	10 ●	9-3	0	2	3-3 ●	32-0	40-5	35-1	124	117	129
28	W ¹	NW ²	— ⁰	5	7	10	7-3	8	0	14-9 ● ◻ ▲	31-4	41-1	33-8	126	119	128
29	— ⁰	SE ¹	— ⁰	1	8	3	4-0	0	6	ny. ● ◻	30-9	41-8	30-3	136	141	129
30	— ⁰	W ²	NW ¹	5	7	9 ●	7-0	0	9	ny. ●	32-6	41-5	34-6	110	113	120
Közép	1-1	2-1	1-1	6-3	7-0	6-0	6-4	2-3	4-1	40-4	70°32-1'	70°40-5'	70°33-7'	2-1125	2-1113	2-1121

A csapadékos napok száma 14, a viharosaké

A szélirányok eloszlása: N NE E SE S SW W NW C
 1 9 3 6 4 15 5 23 24

Jelek magyarázatai: köd ☼, eső ●, hó ✖, jégeső ▲, dara △, égi háború ◻, villogás ◁, ónos eső ∞, harmat ◊, dér ◻, zuzmára ∨, ny. = csapadék nyoma, ◀ = szélvihar, N = észak, E = kelet, S = dél, W = nyugot.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.